

Michal Štička: Politizace veřejné správy v ČR

Cíl prezentace

- Seznámit účastníky konference s pohledem autora na problém politizace veřejné správy v ČR a jeho **příčiny**
- Vyprovokovat diskusi nad možnými **řešeními** daného problému

Studium problému

- Politizace veřejné správy – v rámci domácí správní vědy nepříliš extenzivně diskutovaný problém (např. Hendrych 2004, Pomahač & Vidláková, 2002, Skulová a kol. 1998)
- Zahraniční literatura - v rámci studia vztahů politiky a byrokracie (NISPA 2001 – zde i příspěvek k ČR)
- Z toho plynoucí **omezení** studie

Podoby politizace I.

- **Zasahování do přípravy** koherentních a konzistentních **politik** (zákon o střetu zájmů /analogie s legislativou/) – neefektivní regulace
- **Zasahování politiků do výkonu státní správy** (ovlivňování vrchnostenské činnosti státní správy prostřednictvím personální politiky, více či méně skrytými intervencemi – jak na místní, tak na regionální i celostátní úrovni) – dopad na důvěru v nestranný výkon veřejné správy

Podoby politizace II.

- **Dosazování stranických kolegů na místa úředníků** správních úřadů („A s námi odejde 300 úředníků“) – roztáčení spirály dalšího oslabování státní služby
- **Účast politiků v managementu společností s majetkovým podílem státu / ÚSC** (veřejných podnicích, fondech) vede k jejich neefektivnímu řízení
- Účast v **hodnotících komisích k VZ** vede k manipulacím s výběrem dodavatelů

Podoby politizace III.

- **Zasahování do distribuce fondů EU** (RR NUTS II.) – ohrožení čerpání prostředků EU
- **Hlasování** o některých věcných otázkách v kolektivních exekutivních orgánech **podle stranického klíče** budí podezření na korupci a tím oslabuje důvěru v politiku

Důsledky - shrnutí

- Podlamuje se důvěra v nestranný výkon veřejné správy
- Veřejná správa mrhá veřejnými prostředky (desítky miliard ročně)
- Veřejná správa není schopná reagovat na výzvy dnešní doby (povodně, terorismus)

Kdo za to může?

Politik = odborník

- Obecná nedůvěra v odborné schopnosti veřejné správy po listopadu 1989 („Nejsme jako oni!“, „Víme, chceme, dokážeme!“), která se odrazila v novém **pojetí politika jako odborníka na danou problematiku** (přetrvává dodnes, byť se politika již téměř „profesionalizovala“)
- Personální diskontinuita s předchozím režimem přes politické nominace – otevření cesty k povolebním destabilizacím (až do úrovně vedoucích odborů)

Opožděná transformace VS

- Prvotní důraz na ekonomickou transformaci, transformace veřejné správy nebyla prioritou (14 VÚSC s účinností od 1. ledna 2000; **služební zákon** – z našeho pohledu jedna z klíčových norem – není plně účinný dodnes)

Spojený model VS

- Na obecní a krajské úrovni příčina ve spojeném modelu veřejné správy – personální oprávnění politické reprezentace vůči úředníkům (šéf úřadu, vedoucí odborů), ti obava ze ztráty pracovního místa

Závěr: politizace – pro...

- Volení zástupci musí spolupracovat s osobami, které sdílejí jejich politický program a které – v případě ztráty důvěry – mohou nahradit někým jiným.

...a proti

Jaký je ale optimální stav, když

- **vhodných kandidátů je málo** (problém dostatečné kvalifikace);
- ve funkci díky volebnímu cyklu vydrží jen několik let, pak odcházejí (problém **nesystémové práce a neodpovědnosti, problém paralýzy veřejné správy v předvolebním období**)
(Fesler, Kettl 1991)
- Hlavně: jiná **logika** výběru politiků a úředníků

Řešení: otázky k diskusi

- Jak posílit důvěru politiků ve schopnosti veřejné správy?
- Pomůže služební zákon?
- Jaká je role politiků ve veřejné správě?
- Kde leží hranice mezi politikou a správou?
- Oslabí nebo posílí roli současnou politiků ve veřejné správě?
- Politik odpovědný za výsledek, úředník za výstupy – jedno z možných řešení?

Děkuji Vám za pozornost!

- Michal Štíčka, vedoucí projektu
- Tel.: 224 240 895-7
- Email: sticka@transparency.cz